اخبار کوتاه

لزوم هدایت نقدینگی مردم به ساخت مسکن به جای سوداگری

مدیرکل دفتر مطالعات بخش عمومی وزارت اقتصاد گفت: «ساخت مسکن از سوی مردم با اعطای زمین دولتی» و «تضمین پیش فروش با محوریت بانک مسکن» از روش‌های استفاده از منابع مردمی برای ساخت مسکن است.

به گزارش پیام آشنا، مهدی رعنایی مدیرکل دفتر مطالعات بخش عمومی وزارت اقتصاد در نشست «مسکن؛ پیشران تولید» گفت: اصل هدایت اعتبارات بانکی به سمت بخش مسکن محل بحث است و نیاز به تأمل بیشتری دارد. نکته‌ای که در تأمین مالی مسکن و هدایت اعتبار وجود دارد این است که چرا مردم باید برای تأمین مالی این بخش به سراغ دولت بروند؟

رعنایی بخش مسکن را جزو بخش‌هایی با بیشترین بازدهی اقتصادی در کشور دانست و افزود: بنابراین چرا این بخشی که چنین بازدهی بالایی دارد باید یارانه از دولت بگیرد؟ بخش ساخت مسکن باید با مدیریت مناسب خودش پیش‌رو بوده، حرکت کند و ساخت انجام بگیرد. مسئله این است که چرا همیشه مسکن از تولید عقب است؟ لذا در مسائل حقوقی ساخت و ساز و املاک، مشکل وجود دارد. باید مسیر تأمین مالی و ساخت و ساز مسکن هموار شود. در حال حاضر مردم بیش از آن که تمایل به ساخت داشته باشند به خرید و سوداگری تمایل دارند.

وی ادامه داد: یکی از مشکلات در بحث مسکن آن است که محدوده شهرها بسته شده است و در صورت گسترش محدوده شهرها و واگذاری زمین به مردم بخشی از چالش‌های این حوزه کم می‌شود. مردم از قدیم به طور تدریجی خانه خود را می‌ساختند و این خودش یک مدل از ساخت مسکن‌های پلایی است و مردم می‌توانند با تأمین مالی خودشان این کار را انجام دهند.

وی افزود: دلیل کم شدن این مدل گران بودن زمین است که با افزایش عرضه زمین به مردم با افزایش محدوده شهرها حل می‌شود. اگر موضوع مشارکت با واگذاری زمین از طرف دولت و تأمین مالی از طرف سازنده باشد، فشاری به دولت نمی‌آید.

«عبدالله دارایی» سرپرست اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی البرز شد

طی حکمی از سوی حجت‌الله عبدالملکی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، عبدالله دارایی به عنوان سرپرست جدید اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان البرز منصوب شد.

به گزارش پیام آشنا، مراسم معارفه سرپرست جدید اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان البرز دیروز با حضور علی حسین رعیتی فر معاون روابط کار و نیز مدیر کل امور استان های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و نیز مدیران کل دستگاه های زیر مجموعه تعاون، کار و رفاه اجتماعی مسئولین تشکلات کارگری بسیج سازندگی و کارگری استان البرز و مدیران و مسئولین اداره کل تعاون کار استان در این اداره کل برگزار شد. پیش از این حسین فلاح نژاد سمت مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان البرز را بر عهده داشت.

عضو اتاق بازرگانی ایران،

قیمت دارو با دستور پایین نمی آید

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران معتقد است امسرار برای پایین نگه داشتن دستوری قیمت دارو نه تنها راه به جایی نخواهد برد که موجب تضعیف این صنعت نیز می‌شود.

به گزارش پیام آشنا، ماه حامدی فر در نشست هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران اظهار کرد: ما باید میان دو موضوع به دقت تفکیک قائل شویم این که دارو با قیمت پایین در اختیار مردم قرار گیرد یا داروی ارزان قیمت متفاوت است. در این تردیدی وجود ندارد که دولت باید تلاش کند قیمت نهایی دارو که به دست مصرف کننده می‌رسد پایین بیاید اما برای این موضوع نمی‌توان تمام فشار را بر تولید کننده وارد کرد.

وی با اشاره به مشکلاتی که تولید کنندگان حوزه دارو در سال‌های گذشته با آن مواجه بوده‌اند بیان کرد: متاسفانه اصرار بر قیمت گذاری دستوری باعث شده تولید کنندگان داخلی دارو با فشار زیادی مواجه شوند و از این فرآیند آسیب ببینند. در کنار آن این که تلاش کنیم با دستور قیمت را پایین بیاوریم در نهایت تاثیر خود را در سطح تحقیقات و در نهایت کاهش کیفیت نشان می‌دهد.

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران با بیان این که یارانه دارو باید در انتهای زنجیره تزریق شود، اظهار کرد: یکی از اصلی‌ترین موضوعاتی که در سال‌های گذشته از سوی فعالان اقتصادی به آن اشاره شده بحث نحوه حمایت از صنعت دارو است در صورتی که این حمایت در حلقه پایانی و برای مصرف کننده نهایی اجرایی شود مزیت‌های خاص خود را خواهد داشت.

حامدی فر ادامه داد: در سال های گذشته اصرار بر تزریق یارانه دارو به ابتدای زنجیره تولید موجب فشارهایی بر تولید کنندگان شده و این موضوع در نهایت به ضرر صنعت داروی کشور خواهد شد.

وی با بیان این که در حال حاضر حدود ۹۷ درصد از مصرف دارویی کشور در داخل تولید می‌شود، خاطر نشان کرد: هر اتفاقی که در حوزه سیاست گذاری‌ها و برنامه ریزی‌های اقتصادی بیفتد باید در نظر داشته باشیم که تولید کنندگان این ۹۷ درصد باید در اولویت سیاست گذاری باشند و نباید به آنها آسیبی وارد شود.

رفع اختلالات «بازرگام» و توزیع کالاهای اساسی تا سه‌شنبه

معاون وزیر جهاد کشاورزی گفت: اختلالات ایجاد شده در روند توزیع هوشمند کالاهای اساسی و سامانه بازرگام حداکثر تا سه‌شنبه رفع می‌شود.

به گزارش پیام آشنا، به نقل از مهر، اسماعیل قادری فر، معاون وزیر جهاد کشاورزی و مدیرعامل سازمان مرکزی تعاون روستایی درباره مشکلات ایجاد شده برای سامانه بازرگام و فرآیند توزیع کالاهای اساسی گفت: تمام موارد تجمیع شده و در حل بررسی هستیم تا ایرادات و تاخیرات به وجود آمده را رفع کنیم.

وی درباره اینکه پیش بینی می کنید تا چه زمانی این مشکلات رفع و کالاهای خریداری شده مردم به دست آنان برسد، تصریح کرد که حداکثر تا سه شنبه سوم اسفندماه این اتفاق رخ می‌دهد.

به گزارش مهر، در روزهای اخیر تعدادی از شهروندان در تماس با مهر اعلام کردند که خدمات رسانی سامانه توزیع هوشمند کالاهای اساسی «بازرگام» دچار اختلال شده و حدود یک هفته در تحویل کالا به مشتریان تاخیر دارد که این مسأله چالش‌های زیادی را برای مصرف کنندگان بویژه کسانی که به بیماری کرونا مبتلا هستند و امکان خروج از منزل را ندارند به وجود آورده است.

بورس

سقوط بورس ادامه دارد

روند نزولی در بازار سرمایه همچنان ادامه دارد و شاخص کل بورس دیروز بیش از ۷ هزار واحد کاهش یافت.

به گزارش پیام آشنا، شاخص کل بورس دیروز ۷۷۸۵ واحد کاهش یافت و رقم یک میلیون و ۲۷۴ هزار واحد را ثبت کرد. شاخص کل با معیار هم وزن هم ۶۵۷ واحد سقوط کرد و در رقم ۳۲۴ هزار و ۴۳۱ واحد ایستاد. معامله گران این بازار ۳۱۸ هزار معامله به ارزش ۲۶ هزار و ۸۳۶ میلیارد ریال انجام دادند.

صنایع پتروشیمی خلیج فارس، سرمایه گذاری غدیر، پتروشیمی نوری، پالایش نفت بندرعباس و سرمایه گذاری نفت و گاز و پتروشیمی تامین نسبت به سایر نمادها بیشترین تاثیر منفی و در مقابل بانک ملت نسبت به سایر نمادها بیشترین تاثیر مثبت روی بورس گذاشتند.

شاخص کل فرابورس هم دیروز ۳۶ واحد کاهش یافت و در رقم ۱۷ هزار و ۴۷۶ واحد ایستاد. معامله گران این بازار ۲۶۱ هزار معامله به ارزش ۲۳ هزار و ۵۲ میلیارد ریال انجام دادند.

پلمیر ارپاساسول، فولاد هرمزگان جنوب، پتروشیمی تندگویان، پتروشیمی زاگرس و سرمایه گذاری سایپاتامین نسبت به سایر نمادها بیشترین تاثیر منفی و در پقابل پویازرکان آقدره نسبت به سایر نمادها بیشترین تاثیر مثبت روی فرابورس گذاشتند. در بازار دیروز ۷۹ نماد به ارزش ۱۸۹۷ میلیارد ریال صف خرید و ۸۲ نماد به ارزش ۲۰۰۳ میلیارد ریال صف فروش بودند.

نجفیان خبر داد:

آزادسازی ۵۷ هزار مترمربع از بستر رودخانه کرج

مدیر عامل شرکت آب منطقه‌ای البرز با بیان اینکه ۳۰ درصد بستر رودخانه کرج در محدوده ۱۶ کیلومتری مربوط به بخش دولتی بود که کلیه این تصرفات آزادسازی شده است گفت: حریم آزاد شده به پارک رود تبدیل می‌شود.

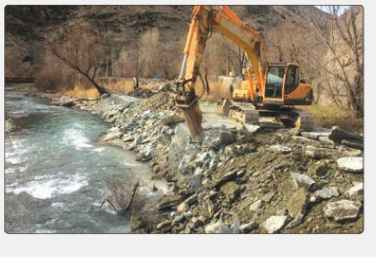

به گزارش پیام آشنا، داوود نجفیان با اشاره به اجرای طرح ساماندهی رودخانه کرج اظهار کرد: این طرح در گام اول با تخریب سازه‌ها و بناهای بخش دولتی اجرا شد که خوشبختانه در مراحل پایانی قرار دارد.

وی ادامه داد: ۳۰ درصد بستر رودخانه در محدوده ۱۶ کیلومتری مربوط به بخش دولتی بود که کلیه این تصرفات آزادسازی شده است.

وی افزود: با این اقدام حدود ۵۷ هزار متر مربع از بستر رودخانه که از سوی دستگاه‌های دولتی تصرف شده بود آزاد و قابل استفاده برای عموم می‌شود.

نجفیان تاکید کرد: خوشبختانه بخش خصوصی هم برای آزادسازی حریم همکاری مناسبی دارند و تعداد زیادی از آنها پیشقدم شده‌اند.

وی با اشاره به اینکه حریم آزاد شده به پارک رود تبدیل می‌شود گفت: برای جمع آوری نخاله‌های تجمع یافته در چهار کیلومتر بخش شهری، شهرداری کرج جمع آوری را به عهده دارد و در سایر محدوده‌ها هم این کار با همکاری دستگاه‌هایی که بنایشان تخریب شده صورت می‌گیرد.

مدیر تعاون روستایی استان خبر داد:

افزایش سهمیه میوه شب عید البرز

مدیر تعاون روستایی البرز با بیان اینکه سهمیه میوه شب عید این استان نسبت به سال گذشته افزایش یافت، گفت: کاهشی در عرضه سیب و پرتقال شب عید نسبت به سال گذشته در استان البرز وجود ندارد.

به گزارش پیام آشنا، سید محسن موسوی افزود: بخشی از عرضه میوه تنظیم بازار شب عید در ایام پایانی سال و همچنین تعطیلات نوروز ۱۴۰۱ با نرخ مصوب ستاد تنظیم بازار در غرفه‌های منتخب و بخشی دیگر به صورت هوشمند و با ثبت سفارش به عموم مردم انجام می‌شود.

وی با بیان اینکه سال گذشته سهم میوه شب عید استان البرز، ۹۰۰ تن پرتقال و ۵۰۰ تن سیب بوده است؛ به افزایش ۱۰ درصدی سهمیه استان در توزیع پرتقال و افزایش ۲۰ درصدی در عرضه سیب تنظیم بازار شب عید در سال جاری اشاره کرد و گفت: برای امسال سهم استان البرز یک هزار تن پرتقال و ۶۰۰ تن سیب تأمین و تدارک دیده شده و لذا هیچ گونه کاهشی در خصوص عرضه سیب و پرتقال شب عید امسال در استان وجود ندارد.

موسوی با اشاره به اینکه برای رفاه حال شهروندان و جلوگیری از ازدحام و تشکیل صفوف طولانی، امسال شرایطی فراهم شده است که شهروندان بدون معطلی در صفوف، غرفه‌های عرضه میوه، به صورت اینترنتی ثبت سفارش کنند و میوه مورد نیاز را درب منزل تحویل بگیرند؛ گفت: مقرر شده بخشی از میوه شب عید به صورت هوشمند، بدون افزایش قیمت و با همان قیمت غرفه‌ها درب منزل به شهروندان تحویل شود.

حصاری مطرح کرد:

تعدیل قیمت برنج با اعلام نرخ دستوری

رئیس اتاق اصناف مرکز البرز گفت: هر چند جو رولی ایجاد شده در مورد برنج نقش زیادی در افزایش قیمت آن دارد ولی با اعلام نرخ دستوری از سوی دولت کم کم به سمت تعادل قیمت آن پیش می‌رویم.

به گزارش پیام آشنا، بهروز حصاری با اشاره به اینکه با نزدیک شدن به ایام پایانی سال، شاهد شلوغی بازارها هستیم، اظهار کرد: خوشبختانه تمام اقلام اساسی مورد نیاز شب عید تامین شده و هیچ کمبودی در این زمینه وجود ندارد.

وی ادامه داد: طی سال‌های گذشته تامین اقلام اساسی با وزارت جهاد کشاورزی بود و توزیع آنها را هم وزارت صمت به عهده داشت. وی تاکید کرد: امسال هم تامین و هم توزیع این اقلام را وزارت جهاد کشاورزی به عهده دارد که این امر نقش اساسی در انسجام بخشی به فرایند رفع نیازهای مردم در این زمینه دارد و از ناهماهنگی‌های قبل می‌کاهد. وی در خصوص وضعیت تامین میوه‌های شب عید هم گفت: طبق روال سال‌های گذشته سیب و پرتقال به میزان قابل توجهی تامین شده و عرضه آن از ۲۰ اسفند آغاز می‌شود. وی تاکید کرد: قطعا قیمت میوه‌های شب عید ارزان تر از مغازه‌ها است و مردم به شائبه‌هایی که در مورد بالابودن قیمت آنها در فضای مجازی منتشر شده توجه نکنند. حصاری اضافه کرد: امسال هم به دلیل شیوع کرونا نمایشگاه‌های بهاره به صورت متمرکز برگزار نمی‌شود. رئیس اتاق اصناف البرز در ادامه به کلایه مردم از گرانی برنج اشاره کرد و افزود: هر چند جو رولی ایجاد شده در مورد برنج نقش زیادی در افزایش قیمت آن دارد ولی با اعلام نرخ دستوری از سوی دولت کم کم به سمت تعادل قیمت آن پیش می‌رویم.

اوضاع آبی سدها مناسب نیست

آمار دفتر اطلاعات و داده‌های آب کشور نشان می‌دهد با سپری شدن ۱۵۰ روز از سال آبی تا ۳۰ بهمن ماه (سال آبی ۱۴۰۱-۱۴۰۰) مجموع حجم ذخایر آب در مخازن سدهای کشور به حدود ۱۱.۳۲ میلیارد مترمکعب رسیده که نسبت به مدت مشابه سال آبی گذشته ۳۵ درصد کاهش است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، بررسی وضعیت ورودی سدهای کشور نشان می‌دهد، میزان حجم ورودی‌های سال آبی جاری کاهشی معادل ۱۵ درصد نسبت به مدت مشابه سال آبی گذشته دارد. اما با توجه به اینکه ذخایر برفی سال جاری تا کنون نسبت به سال قبل بیش از دو برابر بوده که ذوب برف در ماه‌های آتی باعث رشد ورودی به سدها خواهد شد.

میزان پرشدگی سد زاینده‌رود در استان اصفهان، سدهای استان تهران، سدهای حوضه آبریز دریاچه ارومیه و سدهای استان خوزستان در شرایط فعلی به ترتیب حدود ۳۵، ۱۷، ۱۰ و ۴۹ درصد بوده و با توجه به بارش‌های مناسب جنوب کشور در سال جاری، سدهای استان هرمزگان تقریبا در شرایط پرشدگی کامل قرار دارند.

داریوش مختاری - کارشناس مدیریت منابع آبی بالشاره به فقر آبی در ایران، به ایسنا گفت: شرایط منابع آبی کشور مطلوب نیست و باید راه چاره ای برای آن اندیشیده شود. چراکه در غیر این صورت شاهد مهاجرت های داخلی خواهیم بود.

وی با بیان اینکه وضعیت منابع آبی در هر دو بخش سطحی و زیرزمینی مورد قبول نیست، شود و نباید با تصمیمات عجولانه شرایط را بدتر کرد.

این وضعیت، پاسخگو نبودن جیره بندی‌ها برای تامین آب منازل و در نتیجه، کام گذاشتن‌های آغازین در مسیر خالی از سکنه شدن تدریجی در بخش های مختلف کشور است.

این کارشناس ارشد مدیریت منابع آبی با بیان اینکه در چنین شرایطی، راهکارهای حوزه صرفه‌جویی، واقع‌بینانه‌ترین راهکار بوده، این در شرایطی است که قانون توسعه و بهینه سازی مصرف آب شهری (مصوب اسفند ۱۳۹۵) همچنان معطل مانده است، گفت: پرهیز از بارگذاری‌های بیشتر نیز می‌تواند کمک کند.

مختاری با تاکید بر اینکه برون‌رفت از بحران فزاینده آب و محیط زیست با هشدار دلسوزانه و شعارگرایی دست‌یافتنی نیست باید عمل کرد، گفت: پیامدهای اجتماعی امروز ناشی از کم آبی را باید در مدیریت نادرست منابع آب جست و جو کرد و باید راه حلی مناسب برای آن اندیشیده شود و نباید با تصمیمات عجولانه شرایط را بدتر کرد.

بخش تعاون کمبود قانون ندارد؛ میل اجرا نیست!

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، علیرغم آنکه که در بسیاری از کشورها از بخش تعاونی به عنوان روشی کارآمد برای مردمی‌سازی اقتصاد و گسترش عدالت اجتماعی استفاده می شود اما در کشور ما با وجود تاکیدات دینی و قوانین بالادستی و مترقی بسیار، توجه به این بخش در طول سالها مورد غفلت واقع شده است.

بهمن عبدالهی - رئیس اتاق تعاون ایران، معتقد است: بیش از ۹۵ درصد قوانین در حوزه مختلف دستگاه های اجرایی متوقف مانده و انجام نشده است.

او می گوید: متاسفانه موانع زیادی در رشد و توسعه بخش تعاون بوده که اساسی ترین و مهم‌ترین مشکلات در این سالها، تفکر بخشی از مسئولان بوده و بسیاری از دولت ها اعتقادی به توانمندی و ظرفیت های بخش تعاون در اقتصاد نداشته‌اند.

عبدالهی از ظرفیت بالای بخش تعاون به عنوان نقطه قوت این بخش در حوزه اقتصاد یاد کرده و می گوید: در حوزه قانونگذاری و قوانینی که ناظر به ارتقاء بخش تعاون باشند، کمبودی نداریم، به ویژه قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی که در فصل سوم احکام مترقی در خصوص بخش تعاون پیش بینی شده است، همچنین در سند توسعه بخش تعاون که در سال ۱۳۹۲ تصویب شده که دستگاه های اجرایی متعددی مسئولیت مستقیم دارند که اقداماتی برای افزایش سهم تعاون در اقتصاد ملی به انجام برسانند و در قانون به صراحت تکلیف شده است.

آنطور که رئیس اتاق تعاون ایران در خصوص عملکرد مجلس می گوید مجلس دو وظیفه قانونگذاری و نظارت بر حسن اجرای قانون را بر عهده دارد تا وقتی قانونی ابلاغ می شود، مجلس بر نظارت آن اهتمام داشته باشد، درحالی که نظارتی بر قوانین بخش صورت نگرفته است.

وی با اشاره به رویکرد دولت سیزدهم و اعتقاد راسخ رئیس جمهور به بخش تعاون و همچنین وزارت تعاون و فراکسیون تعاون مجلس، امیدوار است که سال آینده نوید بخش اخبار خوبی برای بخش تعاون باشد.

در آبان ۱۳۹۸ مقام معظم رهبری در دیدار با فعالان اقتصادی به صراحت و زبان و مسئولان امر را مخاطب قرار دادند که تلاش کنند مشکلات بخش تعاون با جدیت حل شود.

آیا شرکت‌های لبنی کمیت و کیفیت محصولاتشان را فدای قیمت می کنند؟

سخنگوی انجمن صنایع فرآورده‌های لبنی گفت: ۱۰ قلم از محصولات لبنی مشمول قیمت گذاری دولت هستند و هیچگونه افزایش قیمتی ندارند. کمیت و کیفیت آنها هم دائما مورد رصد سازمان های مربوطه قرار می گیرد. سایر محصولات لبنی هم بر اساس هزینه تمام شده تولید قیمت گذاری می‌شوند و شرکت‌های تولید کننده دیگر نیازی به کاهش کمیت و کیفیت محصول خود ندارند.

محمدرضا بنی طبا در پاسخ به اینکه گفته می‌شود شرکت‌های لبنی به منظور تثبیت قیمت از کمیت و کیفیت محصولات لبنی می کاهند، گفت: غیر از ۱۰ قلم کالای لبنی که مشمول قیمت گذاری دولتی هستند و دستگاه‌های نظارتی این اقلام را رصد می کنند، سایر محصولات بر اساس هزینه تولید قیمت گذاری می‌شوند. یعنی هر چقدر برای تولیدکننده تمام شود، همان میزان تعیین قیمت می‌شوند.

وی ادامه داد: طبیعتا دیگر تولید کننده نیازی به کاهش کمیت و کیفیت محصول خود ندارد و در محصولات مشمول هم فارغ از نظارت سازمان‌هایی مثل تعزیرات غذا و دارو و استاندارد به دلیل وجود تقاضای بیشتر مصرف کننده برای این کالاها و شدت رقابت میان تولید کنندگان، ریسک کاهش کیفیت و کمیت برای تولید کنندگان بسیار زیاد است.

سخنگوی انجمن صنایع فرآورده‌های لبنی افزود: این ۱۰ قلم کالای لبنی مشمول قیمت گذاری شامل پنیر یو اف ۴۰۰ گرمی ساده، شیر تتراپلیتی ۹۰۰ گرمی، شیر پاستوریزه یک لیتری کم چربیه پرچربیه نیمه چرب و کامل، ماست ۹۰۰ گرمی و تو نیم کیلویی پرچرب و نیمه چرب است. این محصولات بر اساس همان قیمتی که دولت تعیین کرده عرضه می‌شوند. بنی طبا در پاسخ به این سوال که آیا محصولاتی که مشمول قیمت گذاری نیستند، باره قیمتی مشخصی ندارند که هر شرکت سلیقه‌ای اقدام به قیمت گذاری نکند؟ گفت: اختلاف قیمت شرکت‌ها در محصولاتشان بیش از چند درصد نیست. ملاک نهایت ممکن است ماست هم زده یک برند باشد و برند دیگری حدود ۵۰۰۰ تومان فرق داشته باشد.

به گفته وی رقابت بین برندها باعث کاهش قیمت می‌شود، زیرا شرکت‌ها به دنبال کسب سهم بیشتری از بازار هستند.

وی ضمن استقبال از نظارت شهروندی و مصرف کنندگان تاکید کرد که اگر شهروندان با ظن کم فروشی یا گران فروشی روبرو شدند، حتما گزارش آن را به انجمن صنایع لبنی یا سازمان‌های نظارتی مقدس تعزیرات برسانند تا به تخلفات احتمالی رسیدگی شود.

سخنگوی انجمن صنایع فرآورده‌های لبنی در پایان گفت: سال‌های اخیر تنوع اقلام لبنی در بازار به شدت افزایش یافته است و شرکت‌های زیادی وارد بازار شده‌اند و همین فرد فضای رقابتی را بیشتر می کند.

یادداشت

تبعات یک تصمیم

اخیرا مقامات بانک‌مرکزی، ظهور ابزار پرداخت جدیدی به نام «ارز ریال» را اعلام کرده‌اند و دوتن از معاون‌های این بانک نیز توضیحاتی درباره این پدیده جدید در حال طراحی که به زودی عملیاتی نیز شده‌اند، داده‌اند. از توضیحات این مقامات مشخص است که چرایی طراحی چنین ابزار پرداختی هنوز برای خود آنها نیز روشن نیست.

به اعتقاد تصمیم‌گیران بانک‌مرکزی، این پدیده «مرزریال» هرچند از فناوری به کارفرفته در سیستم رمزارزها استفاده می کنند، ولی کاملا با آنها متفاوت است.

ظاهرا انگیزه بانک‌مرکزی در ایجاد رمز پول ملی، تحقیقات گسترده‌ای است که در خیلی کشورهای جهان در این زمینه شروع شده و انتظار می‌رود به زودی خیلی از کشورها از رمز پول بانک مرکزی (CBDC) به جای اسکناس استفاده کنند.

مطالعه اقدامات و تحقیقات بانک‌های مرکزی کشورهای صاحب اقتصاد قابل اعتنا در تمام زمینه‌ها توسط بانک‌مرکزی فی‌نفسه امری قابل قبول و توصیه است؛ ولی مبادرت به اقدام عملی در موارد امتحان نشده و احتمالا ناملموس با اقتصاد ایران نه تنها می‌تواند مفید نباشد، بلکه مثلا در همین مورد اخیر امکان زبان‌رسانی هنگفت به اقتصادونظام بانکداری نابسامان ما، وجود خواهد داشت.

رئیس کل بانک مرکزی در مصاحبه‌ای تاکید کرده‌اند که این ابزار پرداخت جدید یعنی «مرزریال» نقش اسکناس را در مبادلات مردم ایفا خواهد کرد. ایشان در مقابل این نکته مجری برنامه که می‌گوید: «ولی امروز اسکناس در مبادلات مردم خیلی کم استفاده می‌شود» تایید می کنند: «اسکناس در حال حاضر کم استفاده می‌شود؛ ولی این در واقع جایگزین اسکناس می‌شود».

در این مصاحبه‌ها درباره سازوکار رواج این رمزپول ملی صحبت زیادی نمی‌شود. فقط آقای رئیس کل می‌گویند که مردم اسکناس‌های خود را به بانک‌مرکزی تحویل می‌دهند و درمقابل «مرزریال» تحویل می‌گیرند.

اولین سوالی که در این زمینه قابل طرح هست، این است که چرا هنوز اسکناس در مبادلات کشور کاربرد دارد؟ پاسخ هم می‌تواند این باشد که در بسیاری از کسب‌وکارهای خرد مانند مغازه‌گرکی یا تاکسی یا اتومبیل شخصی و همچنین در بسیاری از معاملات در بازار زیرزمینی فعلا اسکناس تنها وسیله پرداخت به‌شمار می‌رود و اگر قابل جایگزینی بود، تاکنون حتما با ابزار پرداخت دیگر مانند کارت‌های بانکی، اینترنت‌بانک، موبایل‌بانک کارت‌های مربوط به حمل‌ونقل عمومی، پارکینگ و... جایگزین شده‌بود.

پرسش بعدی اینکه اگر کشورهایی مانند آمریکا و اعضای اتحادیه اروپا، ژاپن و حتی چین که به‌دلیل مقبولیت جهانی پول ملی خود می‌توانند رمزپول ملی را جایگزین اسکناس‌های خود کنند؛ آیا این مساله درباره ایران هم‌صدق دارد که پاسخ به گمان نگارنده این سطور برای آینده‌ای قابل تصور، منفی است.

حال با مفروض دانستن صحت این برداشت‌ها درباره نبود هر نوع کاربرد بدیل اسکناس برای رمزپول ملی در ایران، پرسش اصلی این است که هدف بانک مرکزی از انتشار این ابزار پرداخت چه می‌تواندباشد؟

برای پاسخ دادن دقیق به این پرسش البته نیاز است تا جزئیات بیشتری درباره ماهیت، میزان، سازوکار انتشار و رواج، ونحوه ارتباط بین مردم وبانک‌مرکزی در زمینه رمزپول ملی مورد بحث، در اختیار باشد.

در سیستم‌فعلی مردم هیچ‌گاه اسکناس را مستقیما از بانک‌مرکزی دریافت نمی کنند، بلکه با مراجعه به بانک خود، با برداشت از حساب شخصی آن را تبدیل به اسکناس می کنند. هرچند آقای رئیس کل در صحبت‌های خود به مراجعه مردم به بانک مرکزی برای تبدیل اسکناس‌های خودبه «مرزریال» اشاره دارند؛ ولی احتمالا مخاطبان همان مراجعه غیرمستقیم از طریق سیستم بانکی بوده است. از طرفی روشن است که موجودی حساب مانند بانک اسکناس نیست و فقط یک تعهد بانکی است که طبق آن بانک‌متعهد است هر زمان ما درخواست کردیم با حفظ محدودیت‌های قانونی اسکناس در اختیار ما بگذارد. قاعدتا پیدایش پدیده‌ای به نام «مرزریال» این محدودیت‌ها را باید لازمین ببرد؛ چون صاحب حساب از بانک می‌خواهد تمام یا قسمتی از موجودی حسابش را به «مرزریال» تبدیل کند یا به‌عبارت بهتر مبلغ مورد درخواست را به بانک‌مرکزی منتقل کند. با چنین فرضی اگر به‌دلیل ارائه مشوق‌ها و جلب اعتماد بیشتر از طرف بانک مرکزی (که هم‌اکنون در صحبت‌های مقامات بانک‌مرکزی از مزایای «مرزریول» نسبت به کارت بانکی زیاد به چشم می‌آید)، مردم ترجیح دهند که حساب‌های دیداری و حتی سپرده‌های کوتاه‌مدت خود را به «مرزریال» تبدیل کنند؛ چه پیش خواهد آمد؟

تصور به واقعیت رسیدن این پدیده که به‌مفروضات داده شده فعلی زیاد دور از انتظار نیست. پیامدهایی را برای نظام بانکی و به تبع آن اقتصاد کلان جلوی چشم‌انمان آگاه به مسائل اقتصادی ایران ردیف می کند که ابعاد بررسیک آنها قابل توصیف نیست.

اگر این بازی خطرناکی که شروع شده است به منافق تصمیم‌گیران خوش آید، آن گاه هرچند در کوتاه مدت مانند بسیاری از تصمیمات اشتباه اقتصادی دیگر ثمراتی برای گذران جاری امور داشته باشد؛ ولی در بلندمدت وحتی میان‌مدت برای اقتصاد کشور فاجعه‌آمیز خواهدبود.

تصور اینکه بانک‌مرکزی، بانک‌های کشور را از بخش مهمی از منابع ارزان‌قیمت خود (سهم قابل توجهی از سپرده‌های دیداری و احتمالا سپرده‌های کوتاه مدت) محروم سازد و خود جاشین آنها شود؛ هرچند از نظر تئوریک به‌دلیل جایگزینی بانکداری دیجیتال به‌جای بانکداری مکانیکال، امکان‌پذیر باشد، زیاد کار سختی نیست.

درصورت چنین جایگزینی‌ای، بسیاری از سپرده‌های مردم به‌جای بانک‌های کشور در بانک مرکزی متمرکز خواهد شد و بانک‌ها به همان میزان از منابع ارزان‌قیمت محروم می‌شوند و از طرف دیگر بانک‌مرکزی که به این منابع احتیاجی ندارد، آنها را البته با بهره دلخواه در اختیار بانک‌های نیازمند می گذارد؛ بدون آنکه از دیدگاه نظری جریان خلق پول را نسبت به وضعیت موجود افزایشی سازد. فقط این عملیات بخش مهمی از سود بانک‌ها را نصیب بانک‌مرکزی و در واقع دولت می کند؛ ولی آزانجاکه هم اکنون و حتی باوجود این سود به ظاهر بادآورده، بانک‌های کشور درمجموع دچار زیان‌دهی مزمن هستند، بنابراین سود بانک‌مرکزی به‌عنوان هزینه جدید سیستم‌بانکی به قیمت تمام‌شده پول اضافه شده و درنتیجه نرخ بهره تسهیلات، به همان میزان بالا خواهدرفت و نهایتا طبق معمول از جیب مردم برداشت خواهد شد. تازه این قسمت کم‌ضررتر داستان است.

با خروج منابع بانک‌ها به سمت بانک‌مرکزی تعادل منابع و مصارف بانک‌ها به‌شدت آسیب می‌بیند. هم‌اکنون نیز به‌دلیل وجود زیان انباشته هنگفت در بسیاری از بانک‌های کشور این تعادل وجود ندارد و هرآن بیم فروپاشی این بانک‌ها وجود دارد؛ مگر آنکه مجددا دولت به رسم‌المألوف این کسری تراز بانک‌های در حال فروپاشی را از طریق بودجه و از جیب عموم مردم تامین کند که با این سناریو وضع از این هم وخیم‌تر خواهد شد.

اگر در اثر اصرار بر ادامه اجرای این سناریوی مفروض منابع بانک‌ها توان انجام تعهدات آنها را درمقابل سپرده گذاران خود حتی در یک بازه زمانی کوتاه ازبین ببرد به‌طور قطع فاجعه اقتصادی در کشور رخ خواهد داد که خاطرات تاریخی اواخر دهه ۳۰ آمریکا را البته با ابعادی وحشتناک‌تر زنده خواهد ساخت.

غلامرضا اسلامی
Alborz.payam@gmail.com